

Käräjäoikeuden laiminlyönti lausua vangitsemisesta

ASIAN VIREILLETULO

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa.

Helsingin hovioikeuden presidentti on 13.10.2023 mainitussa tarkoituksessa toimittanut oikeuskanslerille ilmoituksen, joka koskee Helsingin käräjäoikeuden 22.6.2023 antamaa rikosasian tuomiota. Käräjäoikeus oli tuomiolla tuominnut kaksi asian vastaajista 2 vuoden 2 kuukauden vankeusrangaistuksiin. Syyttäjä oli käräjäoikeuden pääkäsittelyn pöytäkirjasta ilmenevin tavoin vaatinut vastaajien vangitsemista tuomiolla, sillä heille tuomittavien rangaistusten tuli syyttäjän arvion mukaan olla yli kaksi vuotta vankeutta. Käräjäoikeus ei ollut tuomiossaan kuitenkaan lausunut vastaajien vangittuna pitämisestä tai vapaaksi päästämisestä.

SELVITYS

Helsingin käräjäoikeuden käräjätuomari on antanut asiasta häneltä pyytämäni selvityksen. Käräjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausuntonsa.

RATKAISU

Arviointi

Pakkokeinolain 2 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin saa säännöksestä ilmenevin edellytyksin syyttäjän tai vastaajalle rangaistusta vaatineen asianomistajan vaatimuksesta mää-

rätä ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun vangittavaksi tai pidettäväksi edelleen vangittuna. Tuomioistuimen on toisaalta pakkokeinolain 3 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan määrättävä vangittu päästettäväksi heti vapaaksi, jos edellytyksiä vangittuna pitämiseen ei enää ole luvun 15 §:ssä tarkoitetun vangitsemisasian uudelleen käsittelyn taikka tuomion tai pääkäsitte-lyssä esiin tulleiden seikkojen perusteella.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnol-
linen ja huolellinen.

Käräjäoikeus oli käsillä olevassa kolmea vastaajaa koskevassa rikosasiassa päättänyt antaa pääkäsitte-lyksen jälkeen myöhemmin niin sanotun kansliatuomion. Syyttäjä oli pääkäsitte-lyssä vaa-
tinut kahden vastaajan pitämistä vangittuna tuomion antamiseen saakka ja vaatinut heidän van-
gitsemistaan tuomiolla, sillä heille tuomittavan rangaistuksen tuli olla yli kaksi vuotta vankeutta.
Vastaajat olivat vaatineet päästä välittömästi vapaaksi.

Kärjäätuomari on todennut selvityksessään, että vangitsemisvaatimusta ei ollut esitetty vielä
syyttäjän haastehakemuksella vaan vasta pääkäsitte-lyksen lopuksi, jolloin se kirjattiin pääkäsitte-lyksen
pöytäkirjaan. Vastaajien vangittuna pitämiseen tuomion antamiseen asti kärjääoikeus oli ottanut
kantaa pääkäsitte-lyssä, jolloin pöytäkirjaan merkittiin, että vastaajat määrättiin pidettäväksi
edelleen vangittuna.

Kärjäätuomari on myöntänyt, että vangittuna pitämiseen olisi tullut ottaa kantaa myös tuomi-
ossa. Hänen mukaansa edellytykset vangittuna pitämiseksi täytyivät rangaistuksen pituus huo-
mioiden, ja vapaudenmenetysaika oli merkitty tuomiota edeltävään päivään, koska aikomus oli
pitää vastaajat vangittuna.

Kärjäätuomari oli kertomansa mukaan huomannut, että vangitsemisvaatimuksesta oli jäänyt ko-
nnaan lausumatta tuomiossa, mutta siinä vaiheessa tuomio oli jo lähetetty asianosaisille ja
vankiloille. Kärjäätuomari toteaa, että vankilat olivat täysin ymmärrettävästi tulkinneet päätök-
sen, jossa vangitsemista ei ollut määrätty, vastaaja vapauttavaksi. Kärjäätuomarin mukaan vas-
taajat oli näin ollen vapautettu, mutta palautettu kotimaahansa.

Asiassa ei ole ilmennyt, että vastaajille olisi aiheutunut kärjäätuomarin laiminlyönnistä vahinkoa
tai oikeudenmenetyksiä. Kärjäätuomarin laiminlyönti on kuitenkin kohdistunut hänen virkateh-
täviensä ydinalueelle eli lainkäyttöratkaisun tekemiseen ja siinä syyttäjän vangitsemisvaatimuk-
sesta ja vastaajien vapaaksi päästämisvaatimuksesta lausumiseen. Kyseisen kaltainen tuoma-
rin olennainen laiminlyönti on omiaan heikentämään luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmu-
kaisuuteen ja lähtökohtaisesti luonteeltaan vakava.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Helsingin käräjäoikeuden käräjätuomari on edellä kerrotuin tavoin laiminlyönyt lausua tuomiossa vastaajien vangitsemisesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla käräjätuomarille hänen kerrotusta menettelystään huomautuksen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle Helsingin hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman